रचना (पत्रम्, संवादः, चित्रवर्णनम्)

Standard difficulty · 20 questions · 40 marks · Time: 44 minutes

Name: _____ Date: _____ Score: ____ / 40

Show your working for Sections B and C. Answers are on the last page — try every question first!

Section A — Choose the correct answer — 8 × 1 = 8 marks

1. इस पत्र की पंक्ति में उचित पद भरिए: तव _____

(a) भागम् **(b)** प्रसन्नः **(c)** नमस्ते **(d)** अभिन्नमित्रम्

2. इस संवाद की पंक्ति में उचित पद भरिए: क्रेता — इमानि चत्वारिंशत् रूप्यकाणि गृह्णातु। _____।

(a) धन्यवादः **(b)** ददातु **(c)** रूप्यकाणि **(d)** सन्ति

3. इस संवाद की पंक्ति में उचित पद भरिए: रोहितः — तत्र वयं _____ क्रीडिष्यामः। पश्चात् वृक्षस्य छायायाम् उपविश्य भोजनं करिष्यामः।

(a) करिष्यामः **(b)** सह **(c)** कन्दुकेन **(d)** अवश्यम्

4. इस संवाद की पंक्ति में उचित पद भरिए: अजयः — महोदय, अहं _____ पुस्तिकां नीत्वा पाठं लेखिष्यामि।

(a) पितामही **(b)** विज्ञानस्य **(c)** मित्रात् **(d)** स्वस्था

5. 'पेड़' के लिए संस्कृत पद है:

(a) वृक्षः **(b)** प्रेक्षकः **(c)** प्रधानाचार्यः **(d)** मेघः

6. 'बाज़ार की भीड़' के लिए संस्कृत पद है:

(a) सम्मर्दः **(b)** कृषकः **(c)** उद्यानपालः **(d)** पुष्पम्

7. 'विद्यार्थी' के लिए संस्कृत पद है:

(a) पुरस्कारः **(b)** विश्रामः **(c)** छात्रः **(d)** कृषकः

8. प्रधानाचार्य को लिखे पत्र के अन्त में छात्र स्वयं को क्या लिखता है?

(a) भवदीयः आज्ञाकारी शिष्यः **(b)** प्रिय मित्र
(c) सप्रेम नमस्ते **(d)** तव शुभचिन्तकः

Section B — Short answer — 8 × 2 = 16 marks

9. मञ्जूषा (ज्वरेण, चिकित्सकः, स्वीकुर्वन्तु) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: चिकित्सकः मह्यं विश्रामस्य परामर्शम् अयच्छत्। अतः कृपया मह्यं चत्वारि दिनानि यावत् अवकाशं _____।

10. मञ्जूषा (अवश्यम्, जलम्, छायायाम्) से उचित पद चुनकर संवाद की पंक्ति पूरी कीजिए: अरुणः — तत्र वयं कन्दुकेन क्रीडिष्यामः। पश्चात् वृक्षस्य _____ उपविश्य भोजनं करिष्यामः।

11. मञ्जूषा (भागम्, कुशलम्, नमस्ते) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: अत्र कुशलम् तत्रास्तु। ह्यः अस्माकं विद्यालये वार्षिकोत्सवः अभवत्। अहम् अपि तस्मिन् _____ अगृह्णाम्।

12. मञ्जूषा (पुनः, रूप्यकाणि, धन्यवादः) से उचित पद चुनकर संवाद की पंक्ति पूरी कीजिए: विक्रेता — एकस्य कन्दुकस्य मूल्यं पञ्च _____।

13. मञ्जूषा (शिरोवेदनया, स्वीकुर्वन्तु, निवेदनम्) से उचित पद चुनकर पत्र की पंक्ति पूरी कीजिए: सविनयं _____ अस्ति यत् अहं भवतां विद्यालये नवमकक्षायाः छात्रा अस्मि।

14. मञ्जूषा (भ्राता, कथम्, मित्रात्) से उचित पद चुनकर संवाद की पंक्ति पूरी कीजिए: शिक्षकः — अधुना सः _____ अस्ति?

15. ‘कलम’ के लिए संस्कृत पद लिखिए।

16. ‘बादल’ के लिए संस्कृत पद लिखिए।

Section C — Word problems — 4 × 4 = 16 marks

17. आप सीमा हैं। अपने मित्र सुमितः को विद्यालय के कार्यक्रम के विषय में लिखे गए इस पत्र को मञ्जूषा की सहायता से पूरा कीजिए।
मञ्जूषा: अभिन्नमित्रम्, विद्यालये, मह्यम्, कुशलम्, पितृभ्याम्, भागम्, नमस्ते, अलभे, प्रसन्ना, अरोचत

छात्रावासतः
तिथिः 17.8.2027
प्रिय मित्र सुमित,
सप्रेम (1) _____।
अत्र (2) _____ तत्रास्तु। ह्यः अस्माकं (3) _____ क्रीडादिवसः अभवत्। अहम् अपि तस्मिन् (4) _____ अगृह्णाम्।
मम कार्यं सर्वेभ्यः (5) _____। अहं प्रथमं स्थानम् (6) _____। प्रधानाचार्यः (7) _____ पुरस्कारम् अयच्छत्।
अहम् अतीव (8) _____ अस्मि। (9) _____ मम प्रणामाः निवेदनीयाः। शीघ्रम् उत्तरं लिख।
तव (10) _____
सीमा

18. रोहितः और सुमितः के इस संवाद को मञ्जूषा की सहायता से पूरा कीजिए।
मञ्जूषा: करिष्यामः, उत्तमम्, अवश्यम्, गृहात्, कन्दुकेन, जलम्, अवकाशः, छायायाम्, सह, गमिष्यामः

रोहितः — मित्र सुमित, श्वः (1) _____ अस्ति। किं त्वं मया (2) _____ उद्यानं गमिष्यसि?
सुमितः — आम्, अहम् (3) _____ आगमिष्यामि। वयं कदा (4) _____?
रोहितः — वयं प्रातः दशवादने गमिष्यामः।
सुमितः — तत्र वयं किं (5) _____?
रोहितः — तत्र वयं (6) _____ क्रीडिष्यामः। पश्चात् वृक्षस्य (7) _____ उपविश्य भोजनं करिष्यामः।
सुमितः — शोभनम्! अहं (8) _____ मिष्टान्नम् आनेष्यामि।
रोहितः — अहं पानाय (9) _____ आनेष्यामि।
सुमितः — (10) _____। श्वः मिलिष्यावः।

19. शिक्षक और नेहा के इस संवाद को मञ्जूषा की सहायता से पूरा कीजिए।
मञ्जूषा: मित्रात्, सम्यक्, लेखिष्यामि, शोभनम्, पिता, औषधम्, इतिहासस्य, स्वस्थः, कथम्, आगच्छः

शिक्षकः — नेहे, त्वं ह्यः विद्यालयं किमर्थं न (1) _____?
नेहा — महोदय, ह्यः मम (2) _____ अस्वस्थः आसीत्।
शिक्षकः — अधुना सः (3) _____ अस्ति?
नेहा — अधुना सः (4) _____ अस्ति। चिकित्सकः तस्मै (5) _____ अयच्छत्।
शिक्षकः — (6) _____। ह्यः कक्षायां वयं (7) _____ नूतनं पाठम् अपठाम।
नेहा — महोदय, अहं (8) _____ पुस्तिकां नीत्वा पाठं (9) _____।
शिक्षकः — (10) _____। यदि कठिनता भवेत्, तर्हि मां पृच्छ।

20. चित्रवर्णनम्: चित्र में यह दिखाया गया है — खेल का मैदान है। 5 बच्चे दौड़ रहे हैं। शिक्षक उन्हें देख रहे हैं। दर्शक तालियाँ बजा रहे हैं। मञ्जूषा की सहायता से इस चित्र का वर्णन संस्कृत के पाँच वाक्यों में कीजिए।
मञ्जूषा: क्रीडाक्षेत्रम्, प्रसन्नाः, प्रेक्षकाः, शिक्षकः, स्पर्धा, छात्राः, कुर्वन्ति, धावन्ति, पश्यति, करतलध्वनिम्

Want another sheet on this chapter? In the Ambiful Worksheets app every sheet is new, with its answer key, and your child never gets the same question twice.
Scan the code to get the free app, or open **worksheets.ambiful.com/get**

Answer key

रचना (पत्रम्, संवादः, चित्रवर्णनम्) · AW-9SK-RCN-2026-V1 · For parents — fold back or tear off before handing the sheet to your child.

Q	Answer	Working
1	**(d) अभिन्नमित्रम्**	—
2	**(a) धन्यवादः**	—
3	**(c) कन्दुकेन**	—
4	**(c) मित्रात्**	—
5	**(a) वृक्षः**	—
6	**(a) सम्मर्दः**	—
7	**(c) छात्रः**	—
8	**(a) भवदीयः आज्ञाकारी शिष्यः**	—
9	**स्वीकुर्वन्तु**	यहाँ क्रियापद चाहिए: 'स्वीकुर्वन्तु'; पूरी पंक्ति: चिकित्सकः मह्यं विश्रामस्य परामर्शम् अयच्छत्। अतः कृपया मह्यं चत्वारि दिनानि यावत् अवकाशं स्वीकुर्वन्तु।
10	**छायायाम्**	यहाँ सप्तमी विभक्ति का पद चाहिए: 'छायायाम्'; पूरी पंक्ति: अरुणः — तत्र वयं कन्दुकेन क्रीडिष्यामः। पश्चात् वृक्षस्य छायायाम् उपविश्य भोजनं करिष्यामः।
11	**भागम्**	यहाँ द्वितीया विभक्ति का पद चाहिए: 'भागम्'; पूरी पंक्ति: अत्र कुशलम् तत्रास्तु। ह्यः अस्माकं विद्यालये वार्षिकोत्सवः अभवत्। अहम् अपि तस्मिन् भागम् अगृह्णाम्।
12	**रूप्यकाणि**	पूरी पंक्ति: विक्रेता — एकस्य कन्दुकस्य मूल्यं पञ्च रूप्यकाणि।
13	**निवेदनम्**	पूरी पंक्ति: सविनयं निवेदनम् अस्ति यत् अहं भवतां विद्यालये नवमकक्षायाः छात्रा अस्मि।
14	**कथम्**	पूरी पंक्ति: शिक्षकः — अधुना सः कथम् अस्ति?
15	**लेखनी**	—
16	**मेघः**	—
17	**(1) नमस्ते (2) कुशलम् (3) विद्यालये (4) भागम् (5) अरोचत (6) अलभे (7) मह्यम् (8) प्रसन्ना (9) पितृभ्याम् (10) अभिन्नमित्रम्**	हर पद मञ्जूषा से, एक बार।
18	**(1) अवकाशः (2) सह (3) अवश्यम् (4) गमिष्यामः (5) करिष्यामः (6) कन्दुकेन (7) छायायाम् (8) गृहात् (9) जलम् (10) उत्तमम्**	हर पद मञ्जूषा से, एक बार।
19	**(1) आगच्छः (2) पिता (3) कथम् (4) स्वस्थः (5) औषधम् (6) शोभनम् (7) इतिहासस्य (8) मित्रात् (9) लेखिष्यामि (10) सम्यक्**	हर पद मञ्जूषा से, एक बार।
20	**नमूना: इदं क्रीडाक्षेत्रस्य चित्रम् अस्ति। अत्र धावनस्पर्धा भवति। पञ्च छात्राः वेगेन धावन्ति। शिक्षकः तान् पश्यति। प्रेक्षकाः करतलध्वनिं कुर्वन्ति। सर्वे प्रसन्नाः सन्ति।**	कोई भी पाँच शुद्ध वाक्य जो चित्र के अनुसार हों।